

карних справах; про видачу злочинців; про міжнародне співробітництва у кримінальних справах і т.і. Інший – вирішити всі питання, що виникають в даній сфері, в КПК.

Другий шлях більш прийнятний, оскільки він дає можливість зібрати та узгоджено вирішити в одному законі всі питання, з якими стикаються практики.

У будь-якому випадку законодавство повинно враховувати не тільки вітчизняний досвід регламентації слідчих і інших кримінально-процесуальних дій. Воно повинне також врахувати все те, що є в інших, «не процесуальних» законах, а також у відповідних численних міжнародних угодах.

Отже, хочеться зазначити, що боротьба з організованою злочинністю, яка не визнає державних кордонів, вимагає створення єдиного міжнародного механізму протидії, уніфікації міжнародного законодавства у цій сфері.

Список літератури:

1. Побегайло Э.Ф. Международные конвенции по борьбе с преступностью и проблемы реформы уголовного законодательства // Проблемы расследования преступлений в условиях формирования правового пространства СНГ и развития международного сотрудничества: рабочие материалы научно-практической конференции Санкт-Петербург. 1993. 2. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 10. 3. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 46. 4. Проблемы борьбы с организованной преступностью. М., 1996. 5. Проблемы повышения эффективности борьбы с организованной преступностью: Сборник научных трудов. М., 1998.

Надійшла до редколегії 22.03.2000

*Д.Г. Забрда, викл. Дніпропетровського юрид. інституту
МВС України*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БОРОТЬБИ З МІЖНАРОДНОЮ КОРУПЦІЄЮ

Восьмий Конгрес ООН з попередження злочинності і поведженню з правопорушниками (Гавана, 1990) у своїй резолюції «Корупція в сфері державного управління» відзначив, що проблеми корупції в державній адміністрації носять загальний характер і їхній згубний вплив відчувається у усьому світі.

За результатами соціологічних досліджень експертів незалежної міжнародної організації «Транспаренсі інтернешнл», створеної у 1993 р. для вивчення проблем боротьби з цим явищем, Україна знову потрапила до групи «надзвичайно корумпованих країн» з оцінкою у 2,6 бала за десятибальною шкалою. Аналогічні показники мають Кот-д'Івуар, Молдова, Венесуела.

Особлива небезпека корупції полягає в тому, що вона, як ракова пухлина, перероджує державний апарат, призводить до незворотних змін у ньому, які можна видалити тільки «хірургічним шляхом». Але головне, корупція – це каталізатор організованої злочинності, одна з необхідних складових її «середовища існування». Існуючи в симбіозі, ці два явища

створюють серйозну небезпеку для держави і суспільства, особливо в умовах новонародженої української демократії. Чимало викритих у 1999 р. організованих злочинних груп тією чи іншою мірою пов'язані корупційними зв'язками з державно-владними структурами.

Виникаючи на національному підґрунті, організована злочинність і корупція стають транснаціональним явищем. Долаючи кордони, вони шкодять не лише національним інтересам кожної держави, але й створюють загрозу загальносвітовим інтересам, позбавляючи впевненості громадян у демократії, підточуючи верховенство права, перешкоджаючи соціальному та економічному розвитку.

Боротьба з корупцією та організованою злочинністю у світових масштабах повинна бути багатосторонньою і здійснюватися шляхом докладання сумісних зусиль.

Рада Європи 26 вересня 1997 р. у Страсбурзі розробила «Проект 20 керованих принципів з питань боротьби проти корупції», який визначає загальні для всіх держав принципи боротьби з міжнародною корупцією. Беручи до уваги зазначені принципи, можна визначити наступні основні напрямки боротьби з міжнародною корупцією:

1. Підвищення ефективності заходів, що вживаються для запобігання корупції, і зокрема, шляхом підвищення громадської свідомості та сприяння етичній поведінці.
2. Координація заходів протидії національній та міжнародній корупції.
3. Забезпечення незалежності та автономії, захисту осіб, які ведуть боротьбу з корупцією, або надають допомогу в цьому.
4. Уникнення зайвих процедурних дій щодо злочинів, пов'язаних з корупцією.
5. Запобігання вчиненню дій проти юридичних осіб, які були використані з метою прикриття злочинів, пов'язаних з корупцією.
6. Позбавлення привілеїв, які перешкоджають притягненню до відповідальності за злочини, пов'язані з корупцією.
7. Спеціалізація осіб та органів, на яких покладений обов'язок боротьби проти корупції.
8. Координованість держав щодо внесення змін в законодавство, яке передбачає відповідальність за корупцію.
9. Досягнення прозорості в діяльності адміністративних органів в організації, функціонуванні та прийнятті рішень.
10. Включення до правил, які стосуються прав та обов'язків державних посадових осіб, вимог, які спрямовані на протидію корупції.
11. Підвищення ефективності процедур контролю за діяльністю адміністративних органів та державного сектору.
12. Підвищення ролі процедур перевірки у запобіганні та виявленні випадків корупції, які залишаються поза контролем державних адміністративних органів.
13. Створення систем державних та міжнародних обліків осіб, які скоїли корупційні діяння.

14. Запровадження процедур залучення громадськості до сфер боротьби з корупцією.

15. Заохочення поведінки громадян і діяльності політичних партій та виборчих кампаній, які перешкоджають корупції.

16. Забезпечення засобів масової інформації вільним доступом до інформації з питань корупції та надання можливості вільно її використовувати.

17. Забезпечення ефективності засобів цивільного судового захисту інтересів тих осіб, які постраждали внаслідок корупції.

18. Заохочення досліджень з питань корупції.

19. Забезпечення врахування кожного з аспектів зв'язку корупції та організованої злочинності.

20. Розвиток у найширшому розумінні ймовірного співробітництва в усіх галузях боротьби з корупцією.

Перераховані напрямки нашли своє закріплення в Концепції боротьби з корупцією на 1998-2005 рр., затвердженій Указом Президента України від 24 квітня 1998 р. Зокрема в ній визнано, що міжнародне співробітництво у боротьбі з корупцією одним з пріоритетних напрямів зовнішньополітичної діяльності держави. Україна як держава, що має значний досвід у боротьбі з корупцією, повинна найближчим часом увійти повноправним членом до міжнародної системи боротьби з транснаціональними проявами корупції.

Надійшла до редколегії 14.09.2000

*В.О. Навроцький, канд. юрид. наук, доцент
Львівського держ. ун-ту ім. І.Франка*

ПРИНЦИП «ПОДВІЙНОЇ КРИМІНАЛЬНОСТІ» ТА ЙОГО ВРАХУВАННЯ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, СКОЄНИХ НА ТЕРИТОРІЇ ІНШИХ ДЕРЖАВ

Транснаціональний характер сучасної злочинності робить актуальним питання про кваліфікацію злочинів, вчинених поза межами держави, на території якої винний притягається до кримінальної відповідальності або виданий до суду. Воно стосується суверенних прав на застосування до винних свого законодавства як тієї держави, де вони вчинені, так і держави, на території якої особа притягається до кримінальної відповідальності або віддана до суду. Оскільки загальновизнаний принцип *non bis in idem* та принцип національного суверенітету не дозволяють кваліфікувати діяння, вчинені поза межами національної території, одночасно за законодавством кількох держав, то виникає колізія між законом держави, де особа вчинила діяння, яке підлягає кримінально-правовій кваліфікації, та держави, де вона піддана кримінальному переслідуванню. Така колізія вирішується на підставі норм КК України, багатосторонніх міжнародно-правових договорів та двосторонніх договорів України з іншими державами.

Чинне кримінальне законодавство України та міжнародно-правові договори в цій сфері – як ті, учасником яких є Україна, так і інші, що не є в нашій державі джерелом права (але мають значення морального авторитету), передбачають, що за злочини, вчинені поза межами держави, відно-